

REFORM

En bærekraftig velferdsstat

Leder

Jonatan de Koter
Redaktør

Temaet for vårens utgave av *Reform* er: "En bærekraftig velferdsstat". Den norske velferdsstaten slik vi kjenner den i dag, er et politisk felleseie og en stolt institusjon. I Norge skal ingen bli stående utenfor, og alle skal få muligheten til å lykkes. Svikter vi på dette punktet er vi troløse mot arven vi skal forvalte og mennesker som hadde fortjent bedre.

Enten vi nordmenn liker det eller ikke, beveger oljegullalderen seg etter hvert mot slutten. I tillegg opplever Norge demografiske endringer. For hver pensjonist, blir det færre personer i arbeidsfør alder. Fremover vil velferdsstaten koste mer enn tidligere, og inntektene vil ikke vokse i takten vi er vant til. Det er ikke langt fra Kapitol til Den Tarpeiske klippe, sies det. Utfordringene velferdsstaten står overfor kan ikke feies under teppet.

Intensjonen er ikke å svartmale norsk økonomi, mange viktige og riktige piler peker i rett retning for øyeblikket. Med det i mente, er det bondens etikk og bærekraft som burde være rådende retningslinjer. Våre forfedre har overlatt oss en fantastisk arv. Det er vår oppgave og vårt ansvar å overlevere velferdsstaten i samme, om ikke bedre stand, til neste generasjon.

I denne Reform-utgaven

Stortingsrepresentantene Heidi Nordby Lunde (H) og Rigmor Aasrud (Ap) legger frem hvert sitt syn på hva en bærekraftig velferdsstat er. Videre belyser Mathilde Fasting fra tankesmien Civita temaet, hun gir også en ny klang til begrepet "svenske tilstander". I tillegg blir vi bedre kjent med Henrik Asheim. Han er ikke bare stortingsrepresentant for Høyre, Asheim er også leder av finanskomiteen og Høyres finanspolitiske talsperson. I spalten "Konservatismens hall of fame" kommer vi nærmere inn på den norske storheten C.J. Hambro. Foreningens nyvalgte leder Carl Christian Grue Solberg bidrar i denne utgaven med sine ideologiske synspunkter på velferdsstatens bærekraft. Solberg har også latt seg intervju, dermed får vi muligheten til å bli bedre kjent med foreningens nye leder. God lesning!

Et land med muligheter

Carl Christian Grue Solberg
Leder Høyres Studenterforening Bergen

Kjære venner, i denne utgaven av *Reform* adresseres et særs viktig tema. De nordiske velferdsstatene er khyllet, og høyt verdsatt av oss alle. Derfor bør det være vår fremste prioritet å sikre velferdsstatens bærekraft over lang, lang tid. Perspektivmeldingen slår fast at i 2030 vil statens utgifter vokse raskere enn statens inntekter. Det kan være litt vanskelig å forholde seg til slike framskrivninger. Det handler om statsfinansene, hva har det med meg å gjøre?

Det som sikrer at du har tilgang på skattefinansiert utdanning, det er velferdsstaten. Det som sikrer at din gamle bestemor blir ivaretatt av dyktige folk på et godt sykehjem, det er velferdsstaten. Det som sikrer at din kreftsyke venn får hjelp, uavhengig av størrelsen på lommeboken hans, det er velferdsstaten. Derfor er det også bred oppslutning om velferdsstaten i Norge. Dersom du plutselig en dag ikke kan sende dine barn på universitetet, eller sørge for at din gamle mor blir ivaretatt på et sykehjem, da angår statsfinansene plutselig deg også.

Velferdsstaten er et tverrpolitisk prosjekt som har pågått siden slutten av 1800-tallet. Arbeiderpartiet har ønsket å skape et inntrykk av at venstresiden har kjempet gjennom sosialpolitikk til høylytte protester fra den Høyre-ledede opposisjonen. Dette må i beste fall karakteriseres som kreativ historiefortelling. Norges første sosiale trygdeordning ble foreslått av Emil Stangs Høyre-regjering. Ulykkestrygden for industriarbeidere ble vedtatt i 1894. Høyre har i moderne tid alltid vært opptatt av en videre utbygging av velferdsstaten, men under en viktig forutsetning: At vi har råd til det.

Vi konservative tenker i generasjonsperspektiver. Vi skal overlate verden i minst like god stand til neste generasjon som vi selv overtok den i. Derfor, kjære venner, er det vår generasjons ansvar å sikre våre barn gode forutsetninger. Vår viktigste oppgave blir dermed å sørge for at velferdsstaten består. Skal vi klare dette, er måtehold eneste utvei.

Verdien av å gjøre noe nå

Mathilde Fasting
Civita

Bærekraft er et begrep som stadig oftere brukes i de politiske debattene. Velferdsstatens bærekraft handler om alle velferdstjenestene som tilbys i offentlig regi, og enkelt sagt handler bærekraften om hvorvidt vi klarer å finansiere disse tjenestene for de fremtidige generasjonene i samme omfang og på samme nivå som i dag. Perspektivmeldingen som legges frem hvert fjerde år er en analyse av hvordan de offentlige finansene utvikler seg over tid. Bærekraften er avhengig av om inntektene er større enn utgiftene, altså om staten får mer penger inn enn den må betale ut. Når inntektene på lang sikt er større enn utgiftene,

er velferdsstaten bærekraftig. Det som legges frem, er ingen eksakt vitenskap, men prognoser der man har lagt inn ulike forutsetninger om hvordan man tror ting vil utvikle seg, som for eksempel arbeidstid, oljepris eller produktivitet.

Selv om man baserer analysen på de beste forutsetningene man nå har, er det sikkert at fremtiden blir annerledes enn analysene anslår. Det taler for at man tolker analysen med forsiktighet. På inntektssiden er endringer i arbeidsinnsatsen viktigst. Dessuten vil endret etterspørsel og pris på norsk olje og gass spille inn. På utgiftssiden er det særlig kostnadene vi har til ulike offentlige tjenester og ytelser som er viktig.

Perspektivmeldingen forklarer hvordan arbeidsinnsats og inntekter henger sammen med fremtidige utgifter til ulike velferdstjenester. Meldingen viser hvilke utfordringer og hvilke valgmuligheter vi har i fremtiden, og hva som påvirker utviklingen. Den sikreste forutsetningen i Perspektivmeldingen er tallene som legges til grunn for den demografiske utviklingen, det vil si hvor mange barn som fødes og hvor lenge vi lever. Vi vet allerede i dag hvor mange eldre det blir et godt stykke frem i tid og hva som er anslått forventet levealder.

Fasting er prosjektleder i Civita. Hun er utdannet siviløkonom og idéhistoriker. Foto: Civita.

Befolkningen blir eldre. Det betyr at flere vil bli pensjonister, og at flere vil trenge helse- og omsorgstjenester. Vi har en velferdsstat hvor det er den arbeidende delen av befolkningen som gjennom skatter finansierer pensjoner, trygder og velferdsytelser til den mottagende delen av befolkningen. Det skaper derfor utfordringer at det i tiårene som kommer, blir relativt sett færre som yter til velferdsstaten og flere som mottar. Prognosen frem til 2060 fra Perspektivmeldingen i 2017 er at det blir to pensjonister per fem yrkesaktive. I 1970 var det bare én pensjonist per fem yrkesaktive.

Det er i utgangspunktet positivt at befolkningen i et land blir eldre. Lange og friske liv er tegn på et høyt velstandsnivå. Men det er en utfordring at det blir færre yrkesaktive per pensjonist. Det betyr at det blir færre som arbeider og betaler skatt i forhold til den andelen som har opparbeidet pensjonskrav og blir pensjonister, og som må finansieres av de som er i arbeid. Siden pensjonsutbetalingene i stor grad er basert på et *pay-as-you-go*-prinsipp, det vil si at skatteinntekter vi får inn hvert år, brukes til pensjonsutbetalingene til pensjonistene det samme året, har forholdet mellom pensjonister og folk i arbeid direkte betydning for offentlige budsjetter og bærekraften. Denne utfordringen deler vi med mange vestlige land.

Det fine med Perspektivmeldingen er at den hvert fjerde år lager en ramme for den politiske diskusjonen og for politiske prioriteringer på lengre sikt enn ett år, som er det vanlige perspektivet for statsbudsjettet. Selv om vi kanskje ikke skal se 50 år frem i tid, gir det likevel muligheter til å se ulike politiske handlingsalternativer. Vi kan påvirke utviklingen, og det er lettere når man får et bilde av hva utfordringene er. Dessuten kan også flere ting endre seg raskere enn vi tror. Etter Perspektivmeldingen fra 2013 har det skjedd mye. Stikkord er oljeprisfall, flyktninger og lavere produktivitetsvekst. Selv om norsk økonomi går bra i dag, har vi det vi kaller et handlingsrom på kanskje 10 til 15 år før statsbudsjettetene vil gå med underskudd. Et handlingsrom betyr at flere muligheter står åpne. Utfordringene blir større, dess lenger vi venter. Derfor er gode reformer som gjennomføres relativt raskt, å foretrekke. Men det er viktig å understreke at vi har ulike alternativer.

”Siden arbeidet vi alle gjør er den viktigste formuen vi har i landet, er det endringer i arbeidstilbudet som har størst effekt på de offentlige finansene.”

Blant det vi kan påvirke, er arbeidstilbudet viktigst for hvordan offentlige inntekter og kostnader utvikler seg. Det er for de fleste et mål å bevare en velferdsstat med skattefinansiering av viktige tjenester, uten at det betyr at alle tjenester må utføres av det offentlige. Det krever skatteinntekter, som igjen krever at vi arbeider og mottar lønn. Så lenge vi har en velferdsmodell som den norske, vil arbeid ligge til grunn for finansieringen. Det må derfor legges til rette for høy sysselsetting, høy arbeidsinnsats og høy produktivitet.

Siden arbeidet vi alle gjør er den viktigste formuen vi har i landet, er det endringer i arbeidstilbudet som har størst effekt på de offentlige finansene. For å øke arbeidstilbudet har vi flere muligheter. Klarer vi samme sysselsettingsgrad fremover for menn mellom 25 og 54 år som i perioden 2000 til 2015, vil det gi 1,5 prosent økt arbeidstilbud. Dersom kvinner mellom 25 og 54 år får like høy sysselsettingsgrad som menn i samme alder, gir det ytterligere 1,5 prosent i økt arbeidstilbud.

Enda større virkning har ikke-vestlige innvandreres arbeidsdeltakelse. Skulle de delta like mye i arbeidslivet som majoritetsbefolkningen, blir bidraget hele 3,5 prosent. Hadde Norge hatt samme nivå på sykefraværet som Sverige, ville det gitt én prosent større arbeidstilbud. Får vi samme nivå på uføre som Sverige, vil det gi 1,75 prosent større arbeidstilbud. Dersom alle kvinner som i dag jobber deltid, øker sin arbeidstid til heltid, betyr det at arbeidstilbudet vil øke med åtte prosent, noe som langt på vei vil dekke finansieringsgapet på de offentlige budsjettene. Pensjoneringsalder og innretting av pensjonssystemene vil også ha store virkninger, men det vil ta tid før vi får de fulle effektene. Dette er regneøvelser, men det viser hvor det viktig å rette innsatsen, og det viser at man må gjøre flere ting samtidig.

Det som trekker i motsatt retning, er at det er sannsynlig at vi arbeider mindre i fremtiden. Velstandsøkninger har hittil ført til at vi har tatt ut gevinstene gjennom en kombinasjon av å tjene mer og jobbe mindre. Nøkkelen har vært produktivitet. Velger vi å arbeide mindre i fremtiden, samtidig som vi klarer å veie opp for kortere arbeidstid ved at vi blir mer produktive, kan det bidra til å opprettholde et offentlig velferdstilbud, men sannsynligvis er det ikke nok til å kunne heve kvaliteten særlig mye.

Perspektivmeldingen for 2017 har med et langt kapittel om produktivitet. Produktivitet er ikke alt, men på lang sikt er det nesten alt. Et lands evne til å forbedre levestandarden over tid avhenger nesten utelukkende av evnen til å øke produksjonen per arbeider. Produktiviteten i privat sektor er viktig, fordi et omstillingsdyktig og konkurransedyktig næringsliv er grunnlaget for gode velferdsordninger. Det handler om bedrifter som

ansetter mennesker, betaler skatter og avgifter og bidrar til et godt fungerende arbeidsliv. Likevel er produktiviteten i offentlig sektor enda viktigere for de offentlige finansene. De offentlige velferds- og utdanningstjenestene er arbeidsintensive og tradisjonelt områder der det både er vanskelig å vurdere produktivitet og å måle den, samt at det også har vært vanskeligere å ta ut produktivitetsforbedringer.

Det som blir særlig krevende fremover, er å vurdere hva offentlig sektor skal finansiere, og hvem som skal utføre det, samt hva vi som borgere må være med på å finansiere gjennom egenandeler og skatter. Dessuten vil det være avgjørende hva vi forventer oss av kvalitet. Dersom vi legger til grunn at kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene, målt i timeverk per bruker, øker med én prosent hvert år fremover, vil det ha stor påvirkning på underskuddet på fremtidige budsjetter. Sannsynligheten for at vi får en kvalitetsøkning er stor. Den årlige veksten i kvalitet har ligget på rundt 1,5 prosent i mange år, og det er ingen grunn til at vi fremover skulle ønske å stanse på akkurat dagens nivå. Hvis man snur på det – ville dagens velgere vært fornøyd med standarden på offentlige tjenester på 1960-tallet samtidig som privat sektor kunne tilby tjenester på dagens kvalitetsnivå? Svaret er nok nei.

”Et lands evne til å forbedre levestandarden over tid avhenger nesten utelukkende av evnen til å øke produksjonen per arbeider.”

Vi er foreløpig i en heldig situasjon i Norge. Arbeidsledigheten er lav, velferdstilbudene er gode, og statsfinansene er på kort sikt solide. Samtidig står vi overfor en rekke utfordringer for velferdens bærekraft i fremtiden. Reformen tar tid å gjennomføre, og det er alltid enklere å få til dersom finansene er gode. Dessverre er det også enkelt å skyve prioriteringer foran seg når behovet ikke er akutt. Det er de yngre som må gå i bresjen, for det er de som vil få en tyngre bølge om ikke noe gjøres – de bør «forandre for å bevare» og jeg kan legge til «forbedre».

Bærekraftig velferd?

Heidi Nordby Lunde
Storingsrepresentant Høyre

På bare få år har Norge vært gjennom en større omstilling, der vår aller største næring er redusert med 50 000 arbeidsplasser og ikke lenger utgjør drivkraften i vår økonomi. Bedrifter som leverte til oljenæringa har også måttet omstille seg og finne nye markeder. For de enkelte som ble berørt og deres familier har dette vært krevende. Men for Norge som sådan har det gått overraskende bra, og arbeidsmarkedet er i stadig bedring. Samtidig viser to perspektivmeldinger fra to ulike regjeringer med fire års mellomrom at hvis vi ikke løser oppgaver smartere, står i arbeid lenger og inkluderer flere i arbeidslivet, så er ikke velferdsstaten bærekraftig.

Det betyr at vi enten kan gjøre små endringer nå, som får store utslag på lang sikt, eller vente til bærekraften i velferden svikter og store kutt må gjøres.

Både den rødgrønne regjeringen og regjeringen Solberg har lagt frem hver sine perspektivmeldinger. Alle norske politikere kjenner godt til innholdet av meldingene og hvilke utfordringer Norge står overfor. Allerede i 2013 slo regjeringen Stoltenberg fast at det vil bli trangere tider fremover og vi må prioritere tøffere. Den erkjennelsen preger ikke flertallet på Stortinget. Motstanden mot reformer er stor, og alle andre hensyn enn velferdsstatens bærekraft teller tyngre. Flertallet gikk mot å regionalisere de kommunale kemnerkontorene fra 288 til de 27 kontorene Skatteetaten mente kunne gjøre jobben like godt eller bedre. Det ville spart 360 millioner kroner årlig og frigjort 500 årsverk til andre oppgaver. Distriktshensyn gjør at vi betaler 360 millioner for å subsidiere arbeidsplasser etaten selv sier at den ikke trenger. Det er 360 millioner vi kunne brukt på helse, omsorg, barnehager eller rett og slett skattelette. Det har stortingsflertallet sagt nei til to ganger.

Til sommeren gjeninnfører vi utbetalingsinformasjon av pensjon på papir. Dette ble digitalisert med en innsparing på 30 millioner fra og med 1. januar 2016. For å lette overgangen ble NAV-kontorer over hele

Nordby Lunde har sittet på Stortinget for Høyre siden 2013. Foto: Stortinget.

landet pålagt å ha en hjelpetelefon og instruert i hvordan oppegående pensjonister som er på Facebook med barnebarna kunne finne utbetalingsinformasjon i kontooversikten de fleste får fra banken sin. Til tross for dette, så vedtok altså flertallet på Stortinget i høst å gjeninnføre pensjonslippen halvannet år etter at den ble digitalisert og folk flest har vent seg til ikke å få et brev om at nøyaktig samme sum blir satt inn på kontoen sin på samme dato hver måned. Dette fra et Storting som snakker om innovasjon og digitalisering av offentlig sektor.

Man kan stille spørsmål ved hva poenget er med å bruke store offentlige midler på innovasjon og gründere, når vi ikke vil bruke teknologien som utvikles og løsningene som leveres dersom det fører til at vi jobber smartere eller gjør ting annerledes. Og dette er to relativt små endringer i den store sammenheng. Men når Stortinget ikke en gang er villige til å gjøre dette, hva da med andre nødvendige reformer?

Det trenger ikke være store kutt eller kraftige omstillinger som skal til. Ifølge NAV har andelen som får helserelaterte ytelser falt med 9 prosent etter en kraftig vekst fra 1997 til toppunktet i 2003. Dette skyldes særlig aktivitetskravet på sykepenger som ble innført av den borgerlige regjeringen i 2004, og som ga kraftig reduksjon i sykefraværet og lavere rekruttering til langvarige helserelaterte ytelser som arbeidsavklaringspenger (og dens forløpere) og uføretrygd. Kommer regjeringen med lignende forslag nå, er det nesten mer sannsynlig at ordningene som bør strammes litt inn, heller blir utvidet til å gjelde flere og maksimalisert økonomisk. Det er selvsagt ikke opposisjonens rolle å gjennomføre regjeringens politikk på alle områder, men det er faktisk lov å være ansvarlig selv om man ikke sitter i regjering.

”Vi som vil verne sårbare grupper over tid, blir fremstilt som usosiale når vi foreslår endringer nå. Men det er de som ikke er villige til reformer nå, som svikter de gruppene som trenger velferdsstaten mest.”

Vi må altså sørge for at vi i snitt jobber mer, gjennom flere i arbeid, mindre deltid og mindre sykefravær, og at offentlig sektor blir mer effektiv. Begge deler vil bety endringer i noen offentlig ytelser og virksomheter. Dette er fullt mulig å gjøre relativt smertefritt med dagens økonomiske handlingsrom. Vi som vil verne sårbare grupper over tid, blir fremstilt som usosiale når vi foreslår endringer nå. Men det er de som ikke er villige til reformer nå, som svikter de gruppene som trenger velferdsstaten mest.

Skape for å dele - dele for å skape

*Rigmor Aasrud
Storingsrepresentant og finanspolitisk talsperson
Arbeiderpartiet*

Høyres Studenterforening i Bergen fortjener ros for å ta opp temaet velferdsstatens bærekraft, og for viljen til å lytte til andres synspunkter. Arbeiderpartiet er et langsiktig og ansvarlig styringsparti, og temaet ligger dypt forankret hos oss. Fra nyere tid har vi blant annet oljefondet, handlingsregelen og pensjonsreformen på CV-en. Det samme kan sies om våre forrige åtte år i regjering, da oljeboomen ga press i økonomien og lite budsjettrom. Øvrig næringsliv hadde blitt skadelidende om vi ikke hadde stått imot det populistiske presset for økt pengebruk.

Aasrud har sittet på Stortinget siden 2009, hun ble i januar 2018 Arbeiderpartiets finanspolitiske talsperson. Foto: Stortinget.

Det Arbeiderpartiet og Høyre har felles i sin argumentasjon på feltet, er vektleggingen privat næringsliv. Forestillingen om at verdiene kun skapes privat, mens det offentlige kun tærer på dem, er en myte. Da ville det være gravferdsbyrået, ikke jordmora som bidrar til verdiskapningen.

”Forestillingen om at verdiene kun skapes privat, mens det offentlige kun tærer på dem, er en myte. Da ville det være gravferdsbyrået, ikke jordmora som bidrar til verdiskapningen.”

Det er hensiktsmessigheten som bør avgjøre hva som skjer hvor. Oppsamlet historisk erfaring med nettopp hensiktsmessighet, gjør at blandingsøkonomien – kombinasjonen av stat og marked - ligger til grunn for det moderne sosialdemokratiet. Med Ap i førersetet har denne blitt videreført til å omfatte hel- og halvstatlige selskaper, der effektive forretningsprinsipper får styre i det daglige, men med velferdsstaten som profitør.

Dette har vært en suksesshistorie. Bevisbyrden ligger på dem som vil gjøre store endringer med statlig ned- og utvalg. «If it ain't broken, don't fix it», som utlendingene sier.

Tenker man at Ap sitt næringslivsengasjement er påtatt, så tenk igjen. Våre ordførere brenner for arbeidsplasser til lokalsamfunnet. Vi støtter ordninger som bidrar til utvikling av nye og gamle bedrifter. I stortingsgruppen er det knapt noen som ikke har full oversikt over alle viktige bedrifter i hjemfylket, og internt blir «bedriftsbesøk» ofte brukt synonymt med velgerkontakt. En god næringspolitikk er ikke nødvendigvis det samme som hva bedriftseierne ønsker seg. Striden om formuesskatten går til kjernen her. Selvsagt ønsker bedriftseiere i formuesskatteposisjon å betale mindre skatt, det gjør de fleste. Men kravet svekker velferdsstaten. Det bidrar heller ikke til at arbeidsplasser sikres og skapes. Da må skatteinntekter fra økt verdiskapning overgår provenytapet ved lavere sats. Det skjer ikke. Det har flere professorer ved Handelshøyskolen i Bergen tilbakevist de gangene det har blitt brukt som argument.

For Ap er privat næringsliv del av en helhet, og lever i symbiose med resten av samfunnet. «Vi må skape, før vi kan dele» sier mange. Skape og dele henger sammen, i en vekselvirkning. Vi lever av hverandres arbeid og kreativitet, dette må gjenspeiles i økonomiske livsmuligheter. Men fordeling er også nødvendig for å skape markeder og vekst.

I tillegg kommer næringslivets avhengighet av offentlig sektor. Sykehusene gjør folk arbeidsføre. Gode kollektivtilbud og veier får arbeidskraften til jobb, varene til markedet. Full barnehagedekning øker jobbtilbudet. Norsk skole leverer kunnskapsrike, trygge og kreative mennesker til morgendagens økonomi. Og som den amerikanske økonomen Mariana Mazzucato dokumenterer i boken «The Entrepreneurial State» (2013), står selv de mest hyllede Silicon Valley-gründere i gjeld til skattefinansierte forskningsprogrammer og støtteordninger.

Velferdsstatens bærekraft hviler på denne helhetsforståelsen. Særinteresser som kun ser egen bunnlinje og neste kvartalsrapport, skal man lytte og ta hensyn til, men ikke la seg styre av. Ikke-vekstfremmende skattelettelser undergraver fellesskapstanken. Jeg ønsker studentforeningen lykke til med videre diskusjon.

Henrik Asheim

Høyres nye finanstopp

Henrik Asheim
Storingsrepresentant og finanspolitisk talsperson
Høyre

Som leder av finanskomiteen er du Høyres nye finanstopp, gratulerer! Trives du?

Tusen takk! Ja, det er utrolig gøy, selv om jeg kjenner på ansvaret og ikke minst at det er stort felt jeg har begitt meg ut på å håndtere. Dette er jo en særlig krevende oppgave når jeg også representerer et regjeringsparti i en koalisjonsregjering som ikke har flertall i Stortinget. For meg er det viktig å huske på at dette handler om mennesker, ikke bare tall i et dokument. Det er utrolig viktig at vi tenker på fremtidens generasjoner og dermed ikke bruker for mye penger. I tillegg er nok den viktigste velferden

for folk å ha en jobb å gå til, å vite at det ikke vil skje store endringer i deres privatøkonomi og at vi har en velferdsstat som er i stand til å stille opp for de som trenger det når de trenger det – også i fremtiden.

Hvilke områder mener du det er viktigst å fokusere på for å sikre velferdsstatens bærekraft?

Det første er å huske på at et budsjett ikke bare har en utgiftsside, men at politikken vi fører også påvirker inntektssiden. Vår viktigste nasjonalformue er ikke olje eller fisk, men alle de som står opp om morgenen og går på jobb. Derfor må vi også gjøre flere i stand til å komme i jobb, flere må få muligheten til å stå i jobb lenger og vi må ha en økonomisk politikk som skaper flere jobber. Vi trenger rett og slett flere arbeidsplasser som bidrar til statsbudsjettet og ikke bare lever av statsbudsjettet og flere av de som står utenfor arbeidslivet må inn i arbeidslivet.

Henrik Asheim har vært innvalgt på Stortinget fra Akershus siden 2013. I januar ble han leder av finanskomiteen og Høyres finanspolitiske talsperson. Foto: Stortinget.

Hvorfor er Høyres svar på utfordringene velferdsstaten står overfor riktigere og bedre enn venstresidens?

Det er tre grunner til det. For det første skjønner vi at løsningen på de utfordringene Norge står overfor ikke løses av å stadig gripe til økte skatter på bedrifter og lønnsinntakere. Vi kan ikke fortsette å øke det offentlige forbruket på bekostning av de som skaper verdiene. På sikt vil det føre til at det skapes mindre i Norge, ikke mer. Dermed må skattene ytterligere opp for å kompensere og da er den onde sirkelen i gang. For det andre er Høyre det partiet som er best på utdanningspolitikk. Både gjennom å løfte kunnskapen i skolen og å satse på bedre kvalitet i høyere utdanning samtidig som vi styrker forskningen kan vi skape nye næringer og konkurrere med verden på kompetanse fremfor pris. Det tredje er at det er høyresiden som er pådriveren for å gjennomføre reformer og effektiviseringer for en ny tid. Selv om oljeprisen halverte seg to ganger i forrige periode stoppet vi ikke opp i reformtempoet. Venstresiden fremstår i dag som en bremsekloss for nye reformer fremfor å stå i noen nødvendige politiske grep selv om det skaper støy.

Mange snakker om en slanking av staten. Helt konkret, hvor mener du man skal kutte i utgifter, og hvor skal inntektene komme fra i fremtiden?

Inntektene skal komme av at vi skaper flere arbeidsplasser som bidrar til statsbudsjettet og flere

Seks kjappe

Hvis du ikke hadde vært politiker, hvilken jobb hadde du da hatt?

Da tror jeg at jeg hadde vært lærer. Egentlig ville jeg bli pilot, men det viste seg at jeg er rød og grønn fargeblind og det fungerer dårlig i en cockpit.

Hva er din største svakhet?

At jeg har en tendens til å utsette ting og dermed blir det mye stress når fristene nærmer seg.

Hva er du mest stolt over å ha utrettet som politiker?

Jeg er veldig stolt av mye vi fikk til på utdanning i forrige periode. Aller mest at vi klarte å stå imot presset fra stort sett alle kanter og innførte fraværsgrensen som har redusert fraværet i vgs dramatisk.

Hvorfor begynte du i politikken?

Litt tilfeldig. Stemte Høyre i skolevalget på videregående skole. Så ble jeg vervet som medlem til Unge Høyre av en venninne. Derfra bare ballet det på seg, kan man si.

Hva er ditt beste minne fra valgkampen i fjor?

Jeg tror faktisk det må ha vært valgdagsmålingen klokken 21.00 på valgdagen. Det var en helt fantastisk opplevelse å få dele med over 1000 Høyrefolk på valgvake etter ukesvis med knallhard valgkamp.

Har du et politisk forbilde?

Politikere formes av sin tid så det er egenskaper hos forskjellige politikere som kan være gode. Men klart, Winston Churchill er vel en av tidenes mest imponerende.

av de som i dag står utenfor arbeidslivet kommer inn i arbeidslivet. Jeg mener ikke vi nødvendigvis trenger å slanke staten fra dagens nivå, men det vil ikke være forsvarlig å stadig øke den offentlige pengebruken. Det betyr helt konkret at tiden for å fase inn nye store overføringer fra olje og gass er forbi. Når løsningen heller ikke er å øke skattene må vi prioritere tøffere innenfor de budsjettene vi har i dag. Konkret betyr det at vi på den ene siden må sørge for at de som virkelig trenger velferdsstaten mest får en større del av kaka fremfor nye, store universelle reformer. Det vil for eksempel være bedre å målrette mer av resursene i skolen til elever med ekstra utfordringer fremfor lenger dag eller mat til alle. Så er det også viktig å huske på at noen av de største besparelsene vi gjør er langsiktige reformer som pensjonsreformen. Det er ikke kutt i utgifter som synes fra dag én, men som vil merkes i fremtiden.

For å sikre velferdsstaten levedyktighet for fremtidige generasjoner, må den reformeres. Har du gjort deg opp noen tanker om hvordan fremtidens velferdsstat kommer til å se ut?

Jeg tror, som nevnt over, at den vil være mer målrettet mot de som trenger det mest. Det vil også bli en tøffere diskusjon i Norge om faktiske prioriteringer. Jeg tror vi har lagt bak oss den siste stortingsvalgkampen hvor alle partier kan love mer uten å si hvor pengene skal tas fra.

Er du optimist med tanke på fremtiden, eller har du et mer bekymret syn?

Jeg er en betinget optimist. Norge har vist en omstillingsevne tidligere som gjør at jeg tror vi skal klare nye utfordringer. I tillegg er vår økonomiske situasjon hvor vi både har en effektiv privat sektor, høyt kompetent arbeidskraft og oppsparte midler i statens pensjonsfond noe de fleste andre land misunner oss. Men det forutsetter også at vi forstår at den situasjonen vi er i nå ikke har kommet av seg selv. Den har kommet av at vi har våget å gjennomføre reformer og tenkt nytt.

Den konservative velferdsstaten

*Carl Christian Grue Solberg
Leder Høyres Studenterforening Bergen*

Stadig flere unge med borgerlige perspektiver tar til orde for mer måtehold i velferdspolitikken. De tar til orde for velferdskutt, og krever strammere offentlige budsjetter. Store deler av venstresiden bruker anledningen til å anklage konservative for å forsøke å avskaffe velferdsstaten. Er det noe i disse beskyldningene? Selvsagt ikke.

Som jeg skriver i min leder, har konservative engasjert seg i sosialpolitiske spørsmål i lang tid. Skiftende regjeringer fra begge sider har delt ambisjonen om en velutbygd velferdsstat. Høyre fremmet sosialpolitiske forslag på Stortinget før Arbeiderpartiet var representert med en eneste representant. Velferdsstaten er ingen sosialistisk ide. Den moderne velferdsstaten kan spores tilbake til Tyskland på slutten av 1800-tallet. Den konservative politiker Otto von Bismarck lanserte og lovfestet ideen om sosialforsikring for industriarbeidere. Industriarbeiderne skulle forsikres mot bortfall av inntekt. Arbeiderne selv betalte en andel av lønna til et forsikringsfond for å sikre dette.

I Norge er det bred politisk oppslutning om velferdsstaten. For de konservative har det imidlertid vært viktig å sikre bærekraftig velferd. Høyres forutsetning for en videre utbygging av velferdsstaten har alltid vært at vi må ha råd til det. Dessuten har det alltid vært viktig for Høyre at ikke ytelsene blir så lukrative at det bremser individets innsatsvilje. De gode kreftene i mennesket er sterkere enn de onde kreftene er nedbrytende. Mennesket er fullt i stand til å ta ansvar, og vokser dersom det gis ansvar.

Borgerne må derfor oppmuntres til innsats gjennom klare insentiver. På denne måten kan samfunnet profitere på skaperkraften i det private initiativ. Dette sikrer en effektiv markedsøkonomi og store offentlige inntekter. Vi må skape for å kunne fordele. Derfor er det viktig at staten legger til rette for et innovativt og selvstendig privat næringsliv. Med

Fürst Otto von Bismarck, malt av Franz von Lenbach i 1879. Foto: Deutsches Historisches Museum, Berlin.

høy økonomisk vekst får staten store inntekter. Inntekter som kan omsettes i flere sykehjemsplasser og flere og bedre kvalifiserte lærere i skolen.

Tilgjengelig kapital er viktig for at folk som ønsker å skape noe får anledningen til å satse. Staten bør derfor alltid oppfordre til privat sparing. Tilgang på kapital sikrer at de private initiativene resulterer i etablering av arbeidsplasser. Dette sikrer igjen høy sysselsetting, hvilket igjen fører til lave offentlige kostnader knyttet til arbeidsledighet.

Det er ingen motsetning mellom ønsket om høyest mulig økonomisk vekst og en velutviklet velferdsstat. Den norske konservative vil være enig i at staten skal drive en aktiv økonomisk omfordeling, sikre alle likest mulig forutsetninger for å lykkes, samt sikre alle som har behov for det skattefinansiert helsehjelp. Spørsmålet blir hvor grensen mellom statens sosiale forpliktelser og statens ansvar for å sikre et effektivt næringsliv og en klar arbeidslinje går.

Denne grensen er ikke åpenbar. Det er ikke gitt at selskapsskatten skal være på 20 prosent og inntektsskatten progressiv. Konservative er som mennesker flest; ulike. Det som imidlertid må være åpenbart for den konservative, er at grensen går der staten påtar så stort sosialt ansvar at statsfinansene settes under press.

Når vi nå står i den situasjonen at statens utgifter i 2030 vil overskride statens inntekter, bør varsellampene blinke. Ikke bare bør de blinke. De bør blinke i flere farger, med øredøvende lydstyrke og med rask frekvens. I det øyeblikk velferdsgodene blir så rause at det bremser motivasjon for sparing og innsats, bør derfor den konservative ta affære.

”Det er ingen motsetning mellom ønsket om høyest mulig økonomisk vekst og en velutviklet velferdsstat.”

Det norske samfunns enorme oljeinntekter har gjort at velferdsgodene nå er tilpasset et inntektsnivå som i norsk historisk sammenheng har vært ekstraordinær høyt. Vi må forberede oss på lavere inntekter kombinert med høyere utgifter knyttet til en aldrende befolkning. Den helt åpenbare logiske konsekvensen av dette er at kostnadsnivået må reduseres. Dersom dagens sosiale ordninger er så lukrative at våre barn tvinges til et dårligere velferdsnivå enn det vi selv har nytt godt av, vil det være forsvarlig? Selvsagt ikke. Som konservative tenker vi i generasjonsperspektiver. Vi skal overlate verden i minst like god stand til neste generasjon som det vi selv overtok den i. Bestefaren min har lært meg at *”Den som sparer, den har”*. Dette er en lærdom vi raskest mulig bør ta inn over oss.

Så gjenstår altså det aller vanskeligste, hvor skal vi kutte? Med bakgrunn i de refleksjoner vi her har foretatt oss, vil det naturlige være å styrke arbeidslinjen. Eksempelvis må det bli mer lønnsomt å arbeide enn å være sykmeldt. Våre stadig sprekere eldre må også stå lenger i arbeid før de går av med pensjon. Vi må reformere velferdsstaten slik at den består. Vi må endre for å bevare.

Svarene på de løpende politiske utfordringer er ikke å finne i ideologien. Samfunnet endrer seg raskt, og løsningene på morgendagens problemer vil sjeldent være de samme som løsningene på gårsdagens problemer. Ideologien kan likevel veilede oss i hvilke hensyn et velfungerende samfunn må ivareta. Disse hensynene, kjære meningsfeller, blir det vår oppgave å kjempe for at blir ivaretatt.

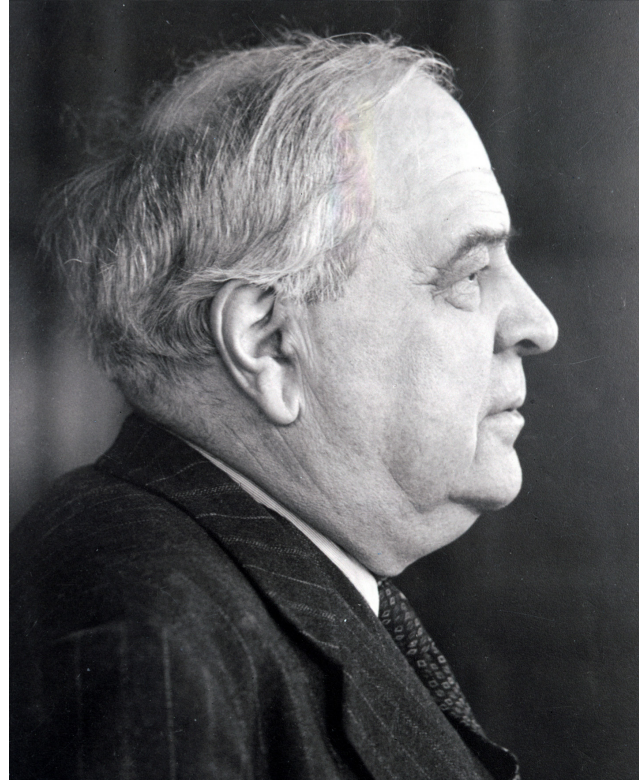

Konservatismens hall of fame

C.J. Hambro – en av de virkelig store

*Sivert Strande Ruud
Styremedlem og internasjonalt ansvarlig
Høyres Studenterforening Bergen*

Bergensfødte Carl Joachim Hambro (1885-1964) begynte sitt politiske virke som tjuetre år gammel student i den konservative forening i Kristiania. Etter studietiden ble han sjefsredaktør i Morgenbladet, og var nødt til å legge engasjementet i Høyre på is – men kun for en liten periode. I 1918, som trettitreåring, ble han med overveldende flertall valgt inn som stortingsrepresentant for Høyre*. Dette skulle bli begynnelsen på et trettiåtte års langt stortingsvirke.

I løpet av mannsalderen C. J. Hambro var innvalgt på Stortinget, markerte han seg som en stor taler og en sterk retoriker.

Da flyalarmen ulte over hovedstaden i nattetimene 9. april var stortingspresident Hambro en av de første til å forstå alvoret av hva som var i ferd med å skje. Allerede da klokken slo 03.00 hadde Hambro planen klar for hvordan han skulle få de sentrale statsmakter til å unngå å bli tatt til tysk fangenskap. For ham var Hamar et naturlig tilfluktsted, da dette ga togforbindelser nordover, vestover og østover. Herfra kunne man ta raske beslutninger om videre ferd dersom det skulle oppstå ytterligere kritiske situasjoner. Hambro selv var dratt i forveien, og sto klar til å samle storting og regjering så fort togene kom inn perrogen.

Historiker Iselin Theien skriver om stortingsmøtet på Hamar i biografien *Fra krig til krig*: ”Hambro erfarte at han sto nokså alene med sin forhandlingsskepsis”. Det var med andre ord betydelige krefter i daværende storting om at man skulle forhandle med tyskerne. Da Quisling grep mikrofonen og erklærte over landsdekkende radio at han hadde satt ned en samlingsregjering i den flyktende regjeringens sted, ble imidlertid den tidligere rådende forhandlingslinjen tonet ned. Regjeringen og Stortinget forsto det som Hambro allerede hadde forstått, det viktigste i en slik tid var å holde regjeringsnavnet og legitimiteten oppe. Elverumsfullmakten og eksilregjeringen var dermed et faktum, med C.J. Hambro som både arkitekt og regissør.

**I 1918 praktiserte Norge valgsystemet flertallsvalg i enmannskretser. C.J. Hambro er den stortingsrepresentanten som er valgt inn med det største flertallet noensinne under dette systemet.*

Hambro fremsto i aprildagene 1940 på mange måter som vår egen Winston Churchill. Med standhaftighet og uvilje mot en fremmed statsmakt så han faren ved å inngå forhandlinger med de invaderende nazistene fra Tyskland. Takket være Hambro, kunne regjeringen med legitimitet i Elverumsfullmakten under hele krigen handle på konstitusjonelt grunnlag på vegne av det norske folk. Kåre Willoch skriver i sin bok *Strid og samarbeid* at dette hindret nazistene i å spre tvil om kongen og regjeringens legitime styringsgrunnlag.

Til tross for at Hambro hadde noe vanskeligere for å finne sin plass i politikkens diskurs om økonomiske og sosiale spørsmål i etterkrigstiden, er han en helt vi har meget å takke. Påvirkningen og innflytelsen i organiseringen av flukten fra ondskapen den 9. april 1940 gjør han til redningsmann og Norges største statsmann i det 20. århundre. Hambro står i dag igjen som en av de største parlamentarikere Høyre har hatt i norsk politisk historie.

Hva har skjedd i HSB siden sist?

Under Generalforsamlingen ble ny leder og nytt styre valgt. Vi takker avtroppende leder Aurora Hårtveit og det forhenværende styret for strålende innsats.

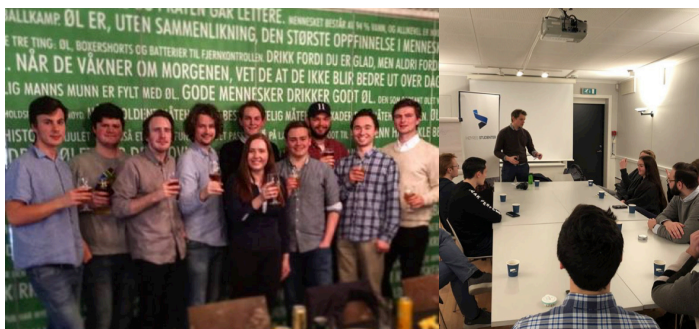
Valgkamp. Solid innsats av mange av HSBs medlemmer, disse fortjener ros og kan velfortjent slå seg selv på brystet. Godt jobbet!

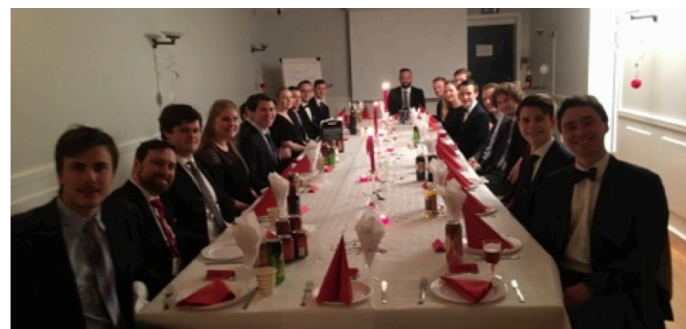
HSB har arrangert flere debatter, her henholdsvis yringsfrihetens grenser og ting man ikke burde gjøre i politikken med Henning Warloe og Erik Skutle.

Vi har stått på stand på flere fakultet. Her Dragefjellet, hvor vi delte ut vafler og kaffe til engasjerte jusstudenter.

Sosiale arrangementer har vi hatt mange av. Her Hansatur og justispolitisk skolering med P.C. Frølich.

På julebordet ble det servert både pinnekjøtt og ribbe, stor stas!

Intervju med HSBs nye leder

Carl Christian Grue Solberg
Leder Høyres Studenterforening Bergen

Hvorfor ble du medlem av Høyres Studenter?

Jeg har lenge vært veldig interessert i filosofi og samfunnsliv. De timene jeg husker best fra ungdomsskolen er de KRL-timene vi diskutere abort og eutanasi. Disse temaene engasjerte meg. Jeg har alltid hatt klare meninger, og ønsket å påvirke omgivelsene. Dersom man er av den oppfatning at noe er rett, bør man vel forsøke å få gjennomslag, bør man ikke?

Høyre-mann har jeg alltid vært. Da jeg flyttet til Bergen i 2016 bestemte jeg meg for å engasjere meg partipolitisk for første gang. Det har jeg ikke angret en dag på. Jeg har fått mange gode venner, og muligheten til å utvikle meg. Det anbefales. HSB er et godt sted å være.

Hva ønsker du å oppnå som leder av HSB?

Jeg er veldig opptatt av at HSB skal være en attraktiv sosial arena. En sosial arena der de som ønsker det skal få muligheten til å utvikle seg. Dette er viktig, foreningens medlemmer er våre ressurser. Uten de aktive medlemmene er vi ingenting. Derfor må det investeres i disse. Det skal imidlertid også være greit å engasjere seg først og fremst grunnet det gode sosiale miljøet. For å si det litt flåsete, vi skal være der både for han som er med fordi han synes festene er kule, og for henne som har et genuint ønske om å utvikle seg politisk. Klarer vi dette vil foreningen styrkes. Dette er min visjon.

Hvilke politiske saker/områder engasjerer deg mest?

Temaet for denne Reform-utgaven ligger mitt hjerte nært. Jeg har klokkeetro på at nøkkelen til bærekraftig velferd er å sikre et konkurransedyktig og innovativt næringsliv. Følgelig er jeg opptatt av næringslivets rammevilkår. Jeg er også veldig opptatt av arbeidslinja. Det må alltid lønne seg å arbeide. Man skal kunne

Grue Solberg er fra Nes i Akershus og studerer jus ved Universitetet i Bergen. Foto: Privat.

høste fruktene av eget arbeid. Dette motiverer enkeltmennesket, hvilket også fellesskapet profiterer på. Staten bør nyttiggjøre seg av skaperkraften i det private initiativ, ikke begrense det.

Av konkrete saker er jeg veldig opptatt av å gjøre sykelønnsordningen mindre lukrativ. Vi er verdens friskeste folk, men er mest borte fra arbeidet grunnet sykdom. Skal også våre barn få de muligheter vi har hatt, hvilket er veldig viktig for den konservative, kan vi ikke tillate oss for lukrative goder. Vi skal ha en raus velferdsstat, men ikke så raus at mangel på måtehold stiller våre barn i en vanskeligere situasjon enn oss selv.

Har du noen politiske forbilder?

Det er flere jeg ser opp til, men Kåre Willoch er for meg den aller største. Uansett hva han diskuterer, tilbyr han kloke perspektiver. Jeg føler meg opplyst når jeg hører ham snakke. Han engasjerer seg i alt fra jordvern til barnefamilier. Han har et konservativt perspektiv på flere viktige samfunnsområder, ikke bare de typiske Høyre-sakene. Vi unge konservative har mye å lære av Kåre. Jeg er også veldig inspirert av Lars Roar Langslet, og det vet jeg også Kåre er.

Kåre Willoch er Grue Solbergs største forbilde. Høyre-nestoren var statsminister fra 1981 til 1986, og satt på Stortinget i 32 år, fra 1957 til 1989.

Redaksjon:
Aurora Hårtveit
Sivert Strande Ruud

Redaktør, design og layout:
Jonatan de Koter

Forside og bilder som ikke er kreditert:
www.unsplash.com

Trykk:
Molvik trykkeri

Takk for støtte fra:
Velferdstinget og Kulturstyret

Kulturstyret
BERGEN

Hva skjer i HSB fremover?

30. april	Debattskolering med Erik Skutle
2. mai	Debattrening på studentradioen
8. mai	Tverrpolitisk debatt om frihandel på NHH
17. mai	Feiring av grunnlovsdagen på Høyres Hus
August	Semesterstartsfest
August	Konservativ aften
September	7-pubstur
Oktober	Resjolutionsøkt
Oktober	Debatt
Oktober	Storbyseminar

**Høyres Studenterforening
Bergen
Høyres Hus
Kong Oscars gate 14
5017 Bergen**

**Facebook og Instagram:
@hsbergen
www.hsbergen.no**

**HØYRES STUDENTERFORENING
I BERGEN**